

Ата-аналарға кеңес беру

**Балалардың қауіпсіздігі -
ересектердің
қамқорлығы**



Құрметті аналар мен әкелер!

Еңкейіп, баланың бойына қатарласып отырыңыз және оның жағдайындағы нәрселерге қараңыз. Мұны жасағаннан кейін сұрақтарға жауап беріңіз:

- сіздің балаңыз электр шайнегінің сымына тиіп, күйіп қалуы мүмкін бе?
- сіз әрқашан пештің шетінен оның үстінде тұрған табалардың тұтқаларын бұрасыз ба?
- ыстық кәстрөлдер үстелдің (терезе төсенішінің) шетінде тұрмайтынына көз жеткізесіз бе?
- сіз әрқашан дәрі-дәрмектерді (дәрумендерді) және балаға улы болуы мүмкін кез келген нәрсені (сірке суы, тұрмыстық химия және т. б.) сенімді түрде құлыптайсыз ба?
- сіз әрқашан балаға қауіпті жабдықты алып тастайсыз ба, ілулі штепсельдер мен сырғымалы сымдарды жөндейсіз бе?
- баланың бұрағышқа, шпилькаға жабысып қалмас үшін блокаторларды электр розеткаларына саласыз ба?
- тігуден кейін әрқашан инелерді, жіптерді, түйреуіштерді және қайшыларды алып тастайсыз ба?
- баланың немесе өзіңіздің киімдеріңізде ақау болса оны түйрегішпен түйреп қоятын әдетіңіз бар ма?
- терезе немесе балкон ашық болса, балаңыз қараусыз қала ма?
- сіз әрқашан ойыншықтардың арасында нәресте жұтып, құлағына немесе мұрнына жабыстыратын ұсақ заттардың жоқтығына көз жеткізесіз бе?

Сақтық шараларын қолданыңыз, үйіңізді балаңызға қауіп төндірмейтін аймаққа айналдырыңыз.

Егер сіз уақытты аямасаңыз және оған қол жетімді үйде осы немесе басқа әрекеттерді қалай орындау керектігін көрсетпесеңіз, баланың жарақат алу ықтималдығы төмендейді.

«Дозаланған тәжірибе» - бұл балаға судың, үтіктің және бастың күйіп қалуына, иненің шаншуына және т. б. көз жеткізуге мүмкіндік беру - бұл тәуелсіз «сынақтар мен қателіктерден» болатын шығындарды азайтады.

Егер сіздің балаларға қауіпсіз мінез – құлықты үйрету әдісі **тыйым** болса, онда балаға оны сақтау қажеттілігін түсіндіруге болады. Есіңізде болсын, тыйымдар аз болуы керек.

Мультфильмдер мен балалар бағдарламалары қауіпсіздікті үйрету үшін материалмен толтырылған. Кейіпкерлер кездесетін жағдайларды қолдана отырып, сіз «Ол неге олай жасады деп ойлайсыз?», «Ол мұндай қиын жағдайға қалай тап болды?», «Егер ұл немесе қыз осылай жасаса не болуы мүмкін?» Балаңызбен бірге ойлаңыз.

Басқа балалармен болатын қауіпті жағдайлардың мысалдарына араласпаңыз. Бұл қажетсіз қорқыныш тудыруы мүмкін. Баланы өз мысалында қауіпсіз мінез-құлыққа үйрету керек. Балалар сізді көшіреді. Бұл туралы ұмытпаңыз.

Балаңыздың тапқырлығын, сенімділігі мен тәуелсіздігін бағалаңыз. Сіз қалай айтасыз «Мен сенің нанды осындай пышақпен кесе алатыныңды білмедім. өте мұқият болуың керек, әйтпесе бір жерінді кесіп аласың» немесе «Дереу орнына қой, бұл қауіпті!»? Немесе - Әке ас үйдегі сөрені бекітеді. Құрал-саймандарды, дрельді дайындап қойды. Ұлы әкесінің қасында «айналып жүр» және құралдарды қораптан шығаруға тырысады. Әкенің реакциясы: «Аяқ астында қабаттаспа. Маған сенің көмегің қажет емес! Бар, теледидар көр. Ас үйде не жоғалттың». Сіз әкемен келісесіз бе? Мұндай жағдайда сіз өзіңізді қалай ұстар едіңіз? **Баланың белсенділігін шектемеңіз, оны «дұрыс» бағытқа бағыттаңыз.**

Шамадан тыс қорғалған балаларға өздерінің инстинкттері мен бағалауларын жасауға рұқсат етілмейді, сондықтан олар қауіпті немесе күдікті жағдайларды тану дағдыларын ала алмайды. «Мынау болмайды, ал мынау болады» - мұндай түсініктеме баланың өзіне таныс емес нәрселер мен қарым-қатынастар әлемінде дұрыс бағдарлануы үшін маңызды. Әрқашан балаңызға ойнаудан гөрі не істеуге болатынын айтыңыз. Жас зерттеушілер жақсы, бірақ олар **ересектермен бірге** пәндер мен механизмдерді зерттеумен айналысса жақсы.

Баласының қауіпсіз мінез-құлқын үйрету кезінде ата-аналар назар аударуы керек негізгі ойлар:

- Балаңызбен кішкентай кезінен бастап атын, тегін, үй мекенжайын және телефон нөмірін үйретіңіз.
- Жануарлар (тіпті үй жануарлары) балаға зақым келтіруі мүмкін. Балаларды оларға мұқият қарауға, мазақ етпеуге, қауіпті әрекеттерден аулақ болуға үйретіңіз.
- Балаңызға ойыншықтар мен жеке заттарды тәртіпте ұстауға және орнына қоюға үйретіңіз. Есіңізде болсын, үйдегі тәртіп тек сұлулық үшін ғана емес, қауіпсіздік үшін де.
- Қышқылдар, лактар, еріткіштер және басқа да тұрмыстық химия сусындардың ыдыстарында сақталмауы керек және баланың қолы жетпеуі керек.
- Дәрі-дәрмектер, соның ішінде дәрумендер бала үшін қауіпті болуы мүмкін. Оларды көзден таса сақтаңыз!
- Кесетін және тесетін заттарды арнайы белгіленген жерлерде сақтаңыз және балаларды олардың кейбірін сіздің көз алдыңызда пайдалануға үйретіңіз.
- Сіріңкелер мен оттықтар балаларға арналған ойыншықтар емес. Оларды мектеп жасына дейінгі балалар үшін қол жетімді жерлерде қалдырмаңыз!

- Үйден кетіп бара жатып, тіпті қысқа уақыт ішінде балаңызға қызықты іс-әрекет табыңыз (ол өзіне басқасын іздемеуі үшін, ойын қауіпті болуы мүмкін).
- Балалардың терезелер мен балкондардан құлап кету фактілері, егер балалар бөлмеде ойнаса, оларды қауіпсіз жабу керек деп сендіреді.
- Кең таралған электр құрылғыларын балаға 5 жастан бастап өңдеуге болады, егер сіз оларды тек сіздің қатысуыңызда және сіздің рұқсатыңызбен пайдалануға үйретсеңіз.
- алалармен бірге құтқару телефондарын үйретіңіз. Оларды жазып телефон аппаратының жанына іліп қойыңыз.

Балаға мінез-құлық ережелерін анық және түсінікті түрде түсіндіріңіз, бірақ ең бастысы – оларды сақтау үшін онымен бірге жаттығу. Балаларды оқытуға шыдамды болыңыз! Олар сіздің бетіңізден мейірімді және мұқият мұғалім табуы керек.